

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 4638 від 25.01.2021
Народні депутати України
М. Бужанський та інші

ВИСНОВОК **на проект Закону України** **«Про внесення змін до статті 57 Закону України** **«Про забезпечення функціонування української мови як державної»»**

У законопроекті пропонується внести зміни до ст. 57 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (далі – Закон), якими пропонується: вилучити з її змісту абз. 3 ч. 1 та ч.ч. 2-9, якими регулюється порядок складання протоколу та винесення постанови про накладення штрафів у разі порушення вимог, встановлених ст. 30 цього Закону «Державна мова у сфері обслуговування споживачів»; викласти у новій редакції ч. 10 ст. 57 Закону, відповідно до якої попередження та вимога, оголошені Уповноваженим із захисту державної мови (далі – Уповноважений) або його представником, можуть бути оскаржені суб'єктом господарювання до суду.

На думку суб'єктів законодавчої ініціативи, прийняття законопроекту сприятиме консолідації та розвитку української нації, мовної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України, зменшенню адміністративного тиску на суб'єктів господарювання (п. 6 пояснювальної записки).

Законопроект на момент підготовки висновку не включений до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 02.02.2021 № 1165-IX.

Головне управління, розглянувши законопроект у стислий термін, вважає за необхідне щодо його змісту зауважити наступне.

1. Статтею 30 Закону, зокрема, встановлено, що мовою обслуговування споживачів в Україні є державна мова; підприємства, установи та організації всіх форм власності, фізичні особи - підприємці, інші суб'єкти господарювання, що обслуговують споживачів (крім випадків, встановлених ч. 3 цієї статті), здійснюють обслуговування та надають інформацію про товари (послуги), у тому числі через інтернет-магазини та інтернет-каталоги, державною мовою; інформація державною мовою може дублюватися іншими мовами; на прохання клієнта його персональне обслуговування може здійснюватися також іншою мовою, прийнятною для сторін (ч.ч. 1-3) та ін.

Згідно з ч. 1 ст. 57 Закону у разі порушення суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність на території України таких вимог, Уповноважений, його представник складає акт про результати здійснення контролю за застосуванням державної мови, оголошує такому суб'єкту попередження та вимогу усунути порушення протягом 30 днів від дати складення акта, про що зазначається в акті.

Відповідно до положень Закону у разі повторного протягом року порушення вимог, встановлених ст. 30 цього Закону, Уповноважений, його представник складає протокол; постанова про накладення штрафів вноситься Уповноваженим, якщо за наслідками розгляду справи встановлені порушення норм цього Закону. Вказані положення (абз. 3 ч. 1, ч.ч. 2-9 ст. 57) в законопроекті пропонується вилучити.

Насамперед зазначимо, що ефективна реалізація норм права залежить від комплексу взаємопов'язаних чинників, при цьому, санкція за порушення відповідних норм є однією із його складових. Разом з тим, зауважимо, що ефективна реалізація положень Закону, на нашу думку, пов'язана не стільки із застосуванням санкцій за відповідні порушення, скільки з реалізацією вже передбачених у Законі заходів щодо стимулювання використання української мови. Зокрема, це: організація державою безкоштовних курсів української мови для дорослих та забезпечення можливості вільно опанувати державну мову громадянам України, які не мали такої змоги (ч. 3 ст. 6 Закону); сприяння державою суб'єктам, які надають послуги відео на замовлення, чиї послуги доступні в Україні, у створенні аудіодоріжок державною мовою та/або в отриманні прав на такі аудіодоріжки (абз. 9 ч. 6 ст. 23 Закону); сприяння державою створенню та поширенню творів культури і мистецтв державною мовою (ч. 9 ст. 23 Закону); сприяння державою виданню та поширенню творів української літератури, перекладу і виданню державною мовою іншомовної літератури (ч. 3 ст. 26 Закону). Відповідно санкції за порушення суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність на території України, вимог, встановлених ст. 30 Закону, повинні носити виключний характер, на що звертається увага і у п.п. 129, 131 висновку Європейської комісії за демократію через право (Венеціанська комісія) від 6-7 грудня 2019 року № 960/2019 щодо Закону. Крім того, Венеційська комісія в розрізі предмету законопроекту, звертає увагу на необхідність дотримання принципу законності щодо конкретизації випадків, коли дозволяється використання інших мов, ніж державна мова, що повинно бути визначено законом щодо порядку реалізації прав корінних народів, національних меншин України, на який міститься низка посилань в чинному Законі (наприклад, ч. 3 ст. 2, ч. 5 ст. 18, ч. 2 ст. 29 тощо).

2. Звертаємо увагу на те, що вилучення положень ст. 57 Закону, якими встановлено форму протоколу та вимоги до постанови про накладення штрафу, потребуватиме внесення відповідних змін до ст. 49 Закону, в якій одним із повноважень Уповноваженого, визначено, зокрема, затвердження форми акта про результати здійснення контролю за застосуванням державної мови, а також форму *протоколу та постанови*, зазначених у ст. 57 цього Закону (п. 7 ч. 4).

Крім того, у разі внесення запропонованих змін до ст. 57 Закону назва статті «Порядок накладення штрафів на суб'єктів господарювання за порушення закону щодо застосування державної мови у сфері обслуговування споживачів» також потребує корегування.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: Н. Лебедь

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЙВНА

Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B42008E588D01

Дійсний до: 27.05.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/03-2021/74772 від 03.03.2021

419279